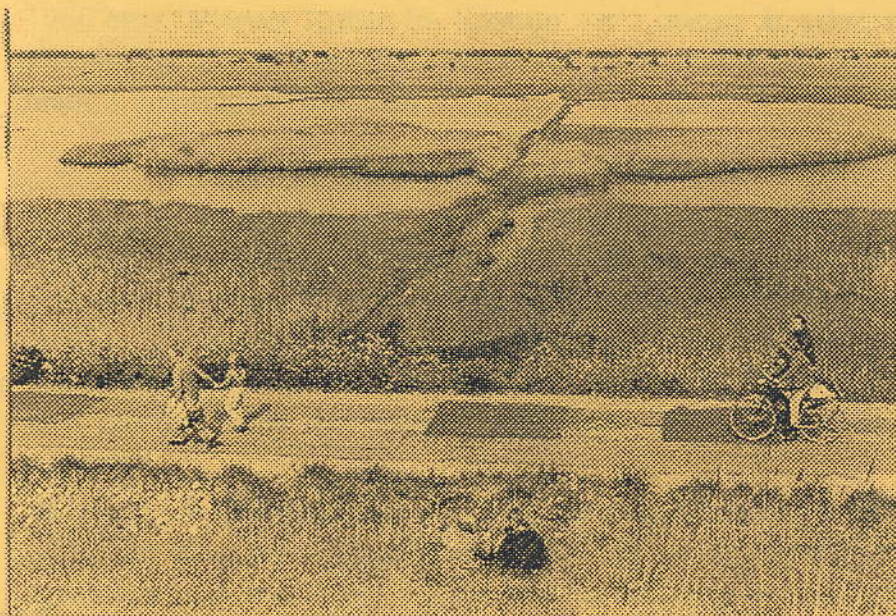

MÅNEDSBLADET

Glemmer du

*Turistmål i vores kommune-
før og nu*

Nr. 6 Juni/juli 1998

Tårnby Kommunes

Lokalhistoriske Samling

Turistforeninger

Danmarks første turistforening blev stiftet i 1889. Formålet var at fremme rejselivet i Danmark og virke for, at der kom udlændinge på ferie i Danmark. Foreningen var delt i 4 afdelinger, hvoraf den ene omfattede København og nærmeste omegn- herunder hørte Amager. Men øen fik sin egen turistforening i 1928 Amager Turistforening, og den eksisterede til engang i begyndelsen af 1960'erne. Werner Riiber fra Kastrup var i mange år sekretær i foreningen. Harry Kaae fra Dragør var en ivrig skribent og formand i foreningen i en del år.

Amager og Tårnby som motiv for kunstnerne

Amager har aldrig været et yndet turistmål. En af de første til at "opdage" Amager var Johanne Louise Heiberg, der skænkede sin kærlighed til denne "*stakkels flade, af Kjøbenhavnerne lidet påagtede ø... -Sletteskønheden, hvor blikket ingen Hindring møde men kan strække fremad i det uendelige kun standset af Himlens bue.*" Hun gjorde i 1848 øen berømt med vaudevillen : En søndag på Amager.

Vi har for de fleste udenfor øen blot været Københavns urtehave, og stedet med den hollandske indvandring og de deraf "sære" egnsdragter og traditioner. Måske hænger det netop sammen med, at øen er flad som en pandekage, og kun har en enkelt "ung" skov, Kongelunden fra 1818. I Turistforeningen for Danmarks årbog fra 1957 påpeger Henrik Bramsen, at det flade landskab på Amager og Saltholm får lyset til at være mere strålende end på steder med skov og dal. Han omtaler, at kunstmaleren Viggo Johansen i første omgang kom på øen, fordi han havde familie her. Senere lærte han, at den flade horisont "*fortrinligt egnede sig til staffage med dyr og mennesker. Men han vedblev at være sommergæsten, der*

især så idyllen: med solnedgang og amagerkoner, de fede velplejede civiliserede gæs og i horisonten en lille høj for dog at bryde den ensartede flade. Han fortsatte hermed kunstneren Jul. Exners folkelivsskildring af Amager i sine malerier. Der er dyb forskel" skriver Henrik Bramsen videre, "mellem disse skildringer og Theodor Philipsens billeder fra Amager og Saltholm. For ham var amageren ikke en strikkende kone i nationaldragt, men manden, som læsser gødning på en trillebør ved den opkørte, gennemblødt landevej. Det er en sanderere verden han giver os, men også en prægtigere, hvor lyset og vejret hersker. Hans dyr er ikke bare "staffage" men er ét med lyset."

Turistguider

Som regel er Amager kun lige nævnt i turistguiderne, og for Tårnbys vedkommende blot lidt om Tårnby Kirke. I Politikens håndbog "Kør en omvej, 35 ture i Danmark" fra 1967 får man dog lidt anderledes forslag til turisten. Her står bl.a under overskriften "En søndag på Amager": Det hænder, at det nære er sværest at nå ud til, som f.eks. det Amager, der ligger uden for Sundbyvester plads. Og det er jo stadig sådan, at kun få "sjællændere" rigtigt kender den gamle hollænder-ø, som trods jet-larmen og startbanernes cementfletværk dog har mange charmerende gemmesteder endnu. Benyt for eksempel "bagdøren" over Sjællandsbroen og glæd Dem over dette nye træk i storbyens ansigt. Styr efter vandtårnet ved Tårnbyvej og rund det ad Englandsvej (men pas på at holde Dem fri af motorvejen til Lufthavnen, hvis det ikke ligefrem er Lufthavnen, De søger på denne del af turen), indtil De efter de nye boligkomplekser på gartner Suhrs jorder kommer til Tårnby Bygade. Her drejes igen til højre og til venstre til den gamle kampestenskirke....Gid såvel kirken som den gamle landsbyidyl må stå længe trods storbyens påtrængende

ekspansion.(!) *Fra Tårnby fortsættes ad Præstefælledvej, Ole Klokkersvej og Oliefabriksvej. Vil De se snorlige kolonihaver side om side med det vildeste Klondike køres videre ad f.eks. Pilegårdsalle helt ud til Foldbyvej og mod Kongelunden...*

I en tilsvarende guide fra Politiken knap 30 år senere: Ture i Danmark fra 1996 omtales -ligeledes under overskriften "En søndag på Amager"- foruden Tårnby kirke nu det inddæmmede område på Vestamager og lufthavnen. Men ruten til Tårnby er den samme, via Sjællandsbroen og ud ad Englandsvej. Om lufthavnen står der flg.: *Lufthavnen, der blev indviet i 1925, dækker i dag et areal på 10,5 km², og der finder stadig udvidelser sted. Den har helt opslugt en del af de gamle landsbyer. I lufthavnen er der daglig beskæftiget ca. 18.000 personer, og små 600 fly lander og letter hver dag. Kastrup Lufthavn er Skandinaviens knudepunkt for flytrafik.*

Det inddæmmede naturområde Vestamager får til gengæld en lang lovsang i bogen "På Hjul og på god Fod med Amtet", der i 1990 blev udgivet af Københavns Amt. Heri skriver Gotfred Hartmann (igen) under overskriften "En søndag på Amager" side 29-41 bl.a. følgende: *Hvilken gave! Københavnerne er ellers ikke forvænt med statens eller kommunens gavmildhed. De tager gerne mere, end de giver. Men pludselig har byens indbyggere fået et stykke natur- enestående i sin art og så helt forskelligt fra det gammelkendte, der gennem generationer har ligget uden for hovedstadens dør. Intet, absolut intet, kan lignedes ved Kalvebod Fælled og Vestamager. Et marsklandskab, der pludselig byder os velkommen. Vi skal til strandengene nord og syd for grænsen for at finde noget, der blot minder om det flade land, sparsomt bevokset med pil og birk og med sivkransede småsøer som mørke øjne i alt det grønne. ...*

Da jeg hørte om planen, var der ikke tvivl i min sjæl. Jeg valgte mig Vestamager. Jeg kendte det ikke, men har altid betragtet Amager som en overset lilleverden med en skønhed i detaljerne, som kun et fåtal af digterne eller malerne har sans for.... Vist er Amager noget særligt og i 1984 blev 2500 ha føjet til de landskabelige værdier på Amager, som endnu lader sig opspore..

I en engelsk guide The visitor's guide to Denmark fra 1989 nævnes Amager med et par linier om St. Magleby og Dragør- men ikke et ord om Tårnby...

Til gengæld bliver Tårnby kommune tilgodeset med nye turistmål -for familier med børn!- i: Politikens Ture med børn i København og omegn fra 1988. Her foreslås også en cykeltur på Vestamager, et kig på flyene fra lufthavnen ved enden af Amager Landevej eller på Tømmerupvej ved Viberup. Desuden er der forslag om et besøg på bibliotekerne i Københavnsområdet her bl.a. Tårnby hovedbibliotek. Man kan også tage en fisketur med M/S Kastrup fra Kastrup industrihavn eller en tur med postbåden til den fuglerige ø Saltholm.

De Berlingske lokalaviser udgav i 1980'erne en mindre turistguide for Amager forfattet af Gerhard Taarnby. Den var også forsynet med engelsksproget tekst. Her var der foruden omtale af øens historie henvist for Tårnby Kommunes vedkommende til Tårnby Kirke, lufthavnen og Kastrupgårdsamlingen.

Saltholm som ferieparadis

Saltholm har gennem vort århundrede været mål for mange turister, både her fra øen men også fugle- eller jagtinteresserede københavnere har besøgt den. Men det er samtidig de -for nogen be-

grænsede- oplevelser, der har sat grænser for antallet af besøgene på øen. For den kan "kun" byde på natur, et par få gårde, et par historiske gravstene- og nu "ikke engang" en kro. Samtidig er det kun postbåden fra Kastrup, der et par gange om ugen kan fragte turister til øen, medmindre man da selv har båd

I 1940'erne udarbejdede ingeniørfirmaet Manniche & Hartmann et projekt om en Øresundstunnel via Amager og Saltholm. Det inspirerede afdelingsingeniør G. R. Christophersen ved Københavns sporveje og Dr. phil. C.H. Bornebusch fra Statens forstlige Forsøgs-væsen til en plan om at gøre Saltholm til et ferie- og rekreati-onsland. Det skulle i første omgang være for Københavns skole-børn og for folk der ikke have råd til "Rejse og Badehotel". I følge planen skulle 1600 tdr land- det svarede til 2/3 af Saltholm, inddi-ges. Det forestillede man sig skulle foregå ved at grave ud 3 steder på øen og benytte materialet herfra til inddigningen. Samtidig havde man så kunstigt skabt 3 søer til opsamling af regnvand, så man herved kunne få fersk vand til husholdningsbrug. Drikkevand regnede man dog stadig med at få bragt ud til øen. Udover dette skulle der anlægges kunstige badestrande, plantes løvtræer og bygges feriebarakker og sommerhuse. I alt regnede man med, at der skulle være plads til 60.000 skolebørn(hvilket svarede til da-tidens antal i Københavns kommune) og ligeså mange voksne i løbet af en sommer(!). Den del af øen, der ikke skulle benyttes til feriegæster skulle dog udlægges til fuglereservat. Forslagsstillerne pointerede, at projektet først og fremmest havde et socialt sigte. Samtidig kunne man benytte arbejdsløse ved projektets gennemfø-relse.

At købe øen, mente man, var et mindre problem. Saltholm ejes af hartkornsejere på Amager, og heriblandt var også Københavns Kommune. Prisen var sikkert rimelig, fordi øen ikke var meget

bevendt til landbrugsdrift, og ellers kunne staten jo bare ekspropriere.

Heldigvis blev disse planer aldrig til noget, og man kan stadig nyde den uspolerede natur og det rige fugleliv på øen.

Planen for Ferieøen på Saltholm fra 1944

S= nye skove

2=festplads,

4=lejr for børn,

5=ferie-og week-

end-lejrpladser,

6 og 13=idrætspladser,

8=lejrskole,

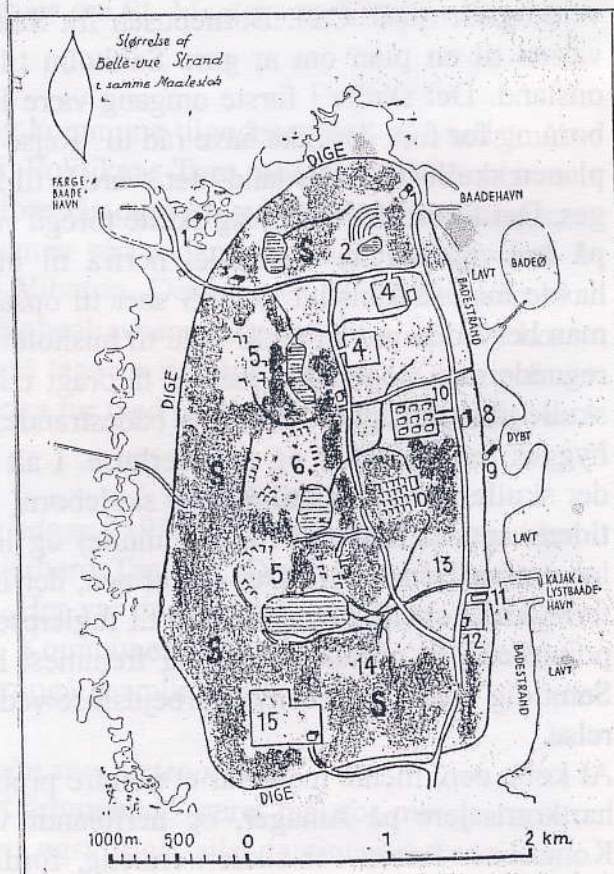
9= vindmølle med udsigtårn,

11=klubhus,

14=friluftskole,

15= planteskole

Ferieøen Saltholm

Andre turistmål i kommunen i dag

Udover de ovennævnte turistmål i vores kommune, er der mange andre!

Hvis man i første omgang vil se de traditionelle turistmål, er det nærliggende at rette blikket mod en af de ældste bygninger i kommunen nemlig Kastrup Værk eller Bryggergården fra midten af 1700-tallet. Dette smukke bygningsværk rummede den første industrivirksomhed på Amager.

Det kan følges op med et besøg i den gamle fiskerihavn, Broforeningens havn et par hundrede meter syd for Kastrup værk. Her er der lige så meget miljø og idyl som i det meget omtalte Dragør.

Herfra kan man gå en tur op ad Skøjtevej til Ved Stationen, hvor der stadig ligger en klynge gamle huse, der bl.a. har været beboet af fiskere. Turen kan så fortsætte til Kastrupgård, hvis historie er tæt knyttet til Kastrup Værk.

Hvis man ønsker at besøge andre landsbyidyller i kommunen er der stadig flere muligheder f.eks. en rest tilbage i Tårnby landsby omkring kirken, og ikke mindst i Tømmerup og Ullerup. I Ullerup kan man desuden i 2. weekend af august opleve det store Ullerup Marked og om vinteren fastelavnsridningen.

Et besøg på de lokale kirkegårde er en god indgang til en kommunes historie. Her kan man på gravstenene aflæse byens erhvervsliv og navneskik, og måske finde kendte personer. Byens "store navne" er f.eks. på Kastrup kirkegård begravet langs kirkemuren.

Vores kommune er præget af byggeri fra specielt 1940'erne og frem. Hvis man er interesseret i arkitektur er der gode muligheder. Her kan det anbefales at benytte bogen: Amager Bybillede, der er skrevet af arkitekterne Susanne P. Svendsen, Lise Kongsgaard og Kell Elgstrøm i 1995.

Glemmer du

Der er endvidere store muligheder for at se på kunst ikke blot på Kastrupgårdsamlingen, men også udendørs. En guide hertil ville være en oplagt ide.

Udover kunst på Kastrupgårdsamlingen, har Lokalhistorisk Samling 2 udstillingslokaler her og ligeledes på udstillingsstedet Plydsen på Amager Strandvej, hvor der også er skiftende udstillinger af lokale kunstnere og foreninger. Ikke langt herfra ligger Øresundsforbindelsen store udstilling ved lystbådehavnen. Og sådan kunne jeg fortsætte....

Model af broforeningens havn udført af Sven Otto Magaard i 1990. Besøg originalen- det er en oplevelse..

På lokalhistorisk Samling kan vi hjælpe med yderligere oplysninger om de omtalte feriemål f.eks. Vestamager, Kastrup Værk, Broforeningens havn og Saltholm..

Jeg ønsker alle en rigtig god sommer- og minder om:

**Lokalhistorisk Samling holder
sommerferielukket fra:
mandag d. 29.6- lørdag den 18.7**

Badepiger fra Ullerup ved Sydvestpynten i 1940'erne

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

**LOKALHISTORISK SAMLING
KAMILLEVEJ 10
2770 KASTRUP
TLF. 32 46 05 45**

ÅBNINGSTID:

MANDAG 16-20

TIRSDAG 12-16

FREDAG 12-15

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på Kastrupgårdsamlingen:

Midt på Amager og Kastrup Glas

Åbent: tirsdag - søndag 14-17

onsdag tillige 19-21

Og på Plydsen, Amager Standvej 350, 1.sal:

Kastrupfiskerne og havnen, Plydsen, og

Fra Sverige til Tårnby.

Åbent: Lørdag og søndag 12-16